

PARÀULAS DE GRÀSSIA

"La chiesa della solitudine"
de Gràssia Deledda

Testos: ULS Provintzia de Nùgoro

Càntigos: Cunfraria de Santa Rughe de Nùgoro

PARÀULAS DE GRÀSSIA

Maria Concetzione essetit dae s'Ospidale de sa bidde sua su sete de Nadale, sa die in antis de sa Santa sua, sa Purissima: nche l'aiant dèvidu segare sa tita de manca, e dispedende nche la, su primàriu l'aiat naradu fritu che astra: "Sa bona sorte sua est chi vostè no est giòvana meda, e dae cussu su male at a istentare a si torrare a boliare, deghe, dòighi annos. A cada manera, si bi det cara, non leet istrapatzos, e ànimu mi racumando. E si fagat bìdere carchi borta".

Issa si l'abaidetit cun cussos ogros maduros, in sa cara chi pariat unu candelobru arramenadu: si fiat istadu cosa l'aiat fatu sas fìcas, ma a cando a s'ùrtimu non bi crediat prus a custos issolòrios, e a s'astru bi fiat disposta dae meda...

La chiesa della solitudine
incipit...

Presentada

Mariantonietta Piga

Cunfraria de Santa Rughe Nùgoro
Gosos de Nostra Signora de sa Soledade

Gianfranca Selis

A pustis de una sicagna longa, sas dies aiat pròidu a trainu. Sa terra fiat niedda, gasi chi in tzertos tretos pariat cugugia-da dae sa mama de su cafè. Ma intre sos oros de su caminu, chi falaiant lenos a sas baddes de su Birchi e de su Capro, duos riigheddos agigu bogados dae sos rios prenados dae s'ùrtima abba, si bidiant prus craros sos granitos belle in colore de prata, pimpirinados de ischintiddas nieddas, chi es-siant a foras comente iscòllios in mesu de s'erba lentorosa longa e iscura, parìvile a sa pàgia marina. De su restu, totu ammentaiat su fundale marinu, pro sa tortuosidade de sa badde e sos sìngios undulados de su terrinu, comente chi su mare, in tempos antigos esseret arribadu finas a sas costas de su monte e a s'artura in ue fiat sa bidda. E sos montes matessi, subra de sa domo de Concetzione si bidiant àrridos, iscagiosos, cun sas costas irbinaradas, consumidas, comente chi in tempos colados esserent istadas sestadas dae sas undas. Petzi prus a susu si nche bidiat sa mantza niedda de sos padentes seculares de chercu.

Austinu Sanna

Sa domo puru in ue si fiat firmada fiat istrana. Fiat in sa furchidda dae in ue s'istrada nche sighiat e, a unu chirru si nche arrocaiat a sa pala de su monte, e a s'àteru nche falaiat a sa badde, a manu manca. Fiat una cresiedda e giughiat sa fatzada pròpiu a cara de custa badde; fiat inghiriada in dae in antis e a un'ala dae un'ispiatzu afortidu cun unu mureddu acresuradu chi cungiaiat un'ispètzie de ortu, cun àrbores de frùtora; in su mureddu s'aberiat una giaghita, e un'andàina ghetaiat a sa parte orientale de sa cresiedda, chi impitaiant a domo.

In su muru de custu fràigu betzu s'aberiant petzi duos barconitos cun sas ferradas, in su tretu in ue s'istrada incuidaiat suta s'ispiatzu: sa cobertura fiat a tèula niedda, araddada de lana de roca e erbas malas, e nche ammontaiat ambas sa domo e sa cresiedda; e duos sinnos, duos sìmbulos, s'abbai-daiant, dae unu bicu a s'àteru, a subra de sas duas baddes de su promontòriu: s'abbaidaiant che frades chi, mancari dae indedda, divisos dae totu unu mundu, si ammentant cun coro, e figios puru sunt de sa matessi mama: cussu in pitzu a

Màriu Antiogu Sanna

E issa sinnende-si, in antis de ispìnghere sa giaga pitica, si nche innetaiat sos pees in s'erba ca cheriat lassare in foras su prùere e s'ammentu de cussos logos feos e de sas dies malas chi aiat passadu: e duncas aiat tentu una cuntentesa manna e sìnchera cando dae sa ghenna pitica fiat essida a pitzu sa figura de sa mama, una figura pitica e tosta, bestida cun colores canudos, comente sas pedras chi s'agataiant a inghìriu; ma de su granitu teniat siat sa craresa de s' arghentu e puru cuss'aera de festa e de solennidade chi como no isco ispiegare.

Cunfraria de Santa Rughe Nùgoro

O Amabile Maria

Giuanna Chessa

In antis de si torrare a pònnerre intre sa bentana e sa tziminerà, cun s'isporta de su traballu a curtzu, issa fiat andada a sa cresiedda, colende pro sa sagrestia minoredda chi fiat a ghenna de mesu peri issa cun sa coghina. Una bentanedda arta s'aberiat in s'apostu, cara a tramuntana: si nche bidiat su monte, comente in unu cuadreddu tristu, sena chi s'esseret bidu su chelu, e sa lughe crua de sas pedras nudas daiat unu sensu profundu a beru de una soledade frita che nie.

Peri sa cresiedda, a ue si intraiat pro mèdiu de una ghenna minore minore chi fiat a intre a pare cun sa sagrestia minoredda, pariat iscavada in suta de terra, tantu fiat frita e ùmida; s'ispera de lughe de sa làmpada posta in antis de s'altare e cussa de sa mesu luna impruerada posta in subra de sa ghenna, annanghiant galu prus tristura, ma, una borta a berta sa bentana, unu lugore biaitu chi nche lompiat dae s'orizzonte iscraridu subra de sos chirros prus a tesu de sa badde, at fatu apàrrere prus pagu astradu e iscoradu su pò-

Ànzelu Canu

Custa Sennoredda, belle che fiera, totu iscura e tètera in intro de sa nitza biaita mantzada dae su mùsticu chi pariat una gruta de mare de sas chi aparent intre de sas nues, in su chelu isperradu de unu sero de tempestu, pariat parada a nde ghetare su derre a sa soledade nòrdica e sena làcanas: sos pees de sa màgine mùrina fiant difatis mantesos dae un'istìgia de luna e fiat sa cosa sola de sulenu chi daiat durcura a sa severidade sua. Sas manos suas longas, belle in chirca de las fàghere lassinare intre de sas pinnigas aprichigionidas de sa beste, manteniant a mala gana e unu pagu in bassu su Bambinu, chi fiat annogiadu, nariladu, che a una bèstia; ma sos peigheddos suos, bumbuleddos, rebelles e mòvidos, cun sos pòddighes minores abertos e sos pòddighes mannos chi pariant bios, li daiant unu sensu de ternura, de umanidade belle che allegra; e Concetzione daiat prus cara a sos peigheddos che a sa Sennoredda tètera e assente, sola de a beru subra de sa luna.

Ivan Maròngiu

Sa prima a si nde pesare, su mangianu a in fatu, fiat sa ma-ma. Die trista, peri custa, e frita: ispartziada sa nèbida, sos montes pariant ispogiadados, cun sas mantzas de is buscos lidas, cun sa costa surcada dae istriscias rujas, che palas iscutas a fuste.

"Amus a tènnere su nie", nareit sa tziedda, e pro s'indanimare allueit in deretura su fogu e poneit s'abba a buddire pro su caffè.

Luego at a lòmpere impressidu, cun s'iscerpa in su tzugru, su preidereddu, cun su giùganu sighi sighi. Mancari si no lu annuntziaret peruna càmpana, paritza gente arribbaiat dae sa bidde pro iscurtare sa missa in sa cresiedda: e Maria Giustina fiat totu satisfazionosa, comente si is fideles bènnerent pro fàghere cortesia a issa. De parte sua issa aiat una grandu devotzione pro Serafino, su preideru giovaneddu, chi cada

Cunfraria de Santa Rughe Nùgoro

Deus ti Sarvet Maria

Sara Nieddu

In sa sacrestia pitica issa aiat aparitzadu subra sa mesa acanta a sa bentana birde, e posca aiat abertu sa ghenna de sa crèsia.

Milla duncas, cun sa lughe galu pagu crara, e s'istrada ister-rada, aiat bidu semper prus a curtzu a isse s'umbra niedda de su preìderu, chi caminaiat gasi lestru chi pariat chi aeret tentu sas alas e abbaidende. lu in cara aiat intesu in intro su coro amorusu suo unu sentidu tèneru, una suferèntzia materna; aiat chertu a l'abbratzare, istrìnghere a issa, a lu caentare che unu pitzinnu.

Nde intendiat su tùssiu, lu bidiat in su mentres chi s'istrìnghiat su gabbanu a sas petorras, e andaiat semper prus lestru; su giòganu tortu e belle gobbosu, s'istentaiat imbetzes iscludende lestru una frùngia a sas tupas serente s'oru de s'istrada prena de erba.

Sena ischire ite fàghere aiat abertu sa ghenna e saludadu su preìderu cun un'inchinu; issu in su mentres nde aiat fatu un'àteru a Nostra Sennora, afilende su passu a sagrestia.

Jorgi Rusta

Su mècuris de chida santa, Concetzione aprontesit su sepulcru de Deus in sa cresiedda. Isterresit suta de sas istratas de s'altare una mantedda antiga, filada e tèssida dae sa manedda de su babbu, sa mugere de su furone nòdidu, chi l'impreaiant petzi sa die: fiat de lana berbeghina, ma pariat de seda neta, cun un'òrulu de grecas nieddas subra unu fundale de frores de iscrarea.

Bi pongesit in mesu una rughe de linna, chi istaiat annu cun annu impicada, istraca e isporada, in su muru de su corrale de sa crèsia. Istèrrida in sa mantedda non pariat mancu issa: sa cara serena in colore de olia, istampada dae su tàrulu che de àere patidu su mermigiolu e innetadu dae su prùere, pariat abbaidende a in artu, sos ogros a s'aberi e tanca, totu sos mermos, mancarì sicados e craitados, pariant abbandonados pasende, che ramu chi at segadu su bentu.

E fiat, gasi, che ramu segadu dae su bentu o pudadu, non mortu, ma seguru de torrare a nàschiere, s'esseret chi sa terra lu torret a pigare

Valentina Schirru

Sete pratereddos tudos, in ue issa aiat fatu rebuddire unu pagu de trigu in s'abba, los aiat postos a corona in conca de su Cristos, comente chi esseret torrada a nàschere: arbu fiat su trigu e de nuscù medoninu; pro s'ìmbulu nche podiat pericolarè, ma diat èssere istadu tropu amargurosù e belle innaturale puru, che pilos de pipiu nou crèschidos in s'iscuru de sas intragnas de sa mama, si in sete tassas de bidru, chi non bi nde aiat una uguale a s'àtera, sos primos froes de s'ortu e de sa trempa a pitzu de sa badde no aiant àpidu torrada a bogare a campu totu sos colores de s'arcu de chelu: pantzès, gravelleddos, pratolinas biancas e arantzinas e pruvincas in colore de chelu martale.

Sos matigheddos fiant astrintos e longos, agiumai tra issos risulanos che pitzinnos, a pitzu de sos tzufos grogos de su trigu, ghetende isplendore in s'aera cun sos colores issoro.

Cunfraria de Santa Rughe
Sete ispadas de dolore

Mariantonietta Piga

Sas duas fèminas setziant in su setzidòrgiu, e sa betza, cun sas manos suta sa franda, isgranaiat su rosàriu suo. Concezione nono, no aiat prus gana de pregare: li pariat chi no esseret àpidu prus nudda de pedire: e no ischiat prus sa pregadorias: li bastaiat a si caentare a costàgiu de sa mama, come in sas notes a tesu de sa pitzinnia, cando totu su mundu suo fiat cussu fiancu onestu e amparadore. Ite bi cheret pro campare? Pagu a beru: un'àlinu, una paràula bona, unu nescu de ortu, s'isperàntzia, finas sena istare pedende.lu e torrende a lu pedire cun paràulas indiferentes, de su Regnu de Deus, chi una die o s'àtera, mancarì siat cun sa paghe de sa morte, depet puru arribare. E issa si immaginnaiat custu Regnu che un'ortu semper friscu, semper tèbiu, sena tzintzulas; unu setzidòrgiu, serente a unu muru allumadu dae sa luna, s'ispiritu de sa mama a costàgiu suo, pro s'eternidade.

Cunfraria de Santa Rughe Nùgoro
Su Rosàriu